

que nō est opus, vt populus intelligat, vt ei proficit, sed satis est si intelligat Deus. Quemadmodū si quis apud Regem Latinē oraret pro aliquo rusticō, certe rusticus fructum inde percipere poterit, etiam si non intelligat orationem aduocatis sui.

Præterea, Ecclesia orat pro fidelibus, & aliis peccatoribus, qui sœpe non solum non intelligunt, sed ne audiunt, nec volunt pro se orari, & tamen non frustrā Ecclesia orat; quanto igitur magis non frustrā orat pro fidelibus præsentibus, & cupientibus orari pro necessitatibus suis? Hinc Leuit. 16. Deus præcipiebat, vt dum Sacerdos sanctuarium ingressus pro se, & pro populo oraret, populus foris maneret, ita vt nō solum non intelligret, sed nec audiret, nec visideret Sacerdotē: quod etiā factum esse tempore Zacharie legimus, Luc. 1. & tamen quis dubitare potest, quin illa oratio populo prodesset? Hinc etiā ORIGENES hom. 20. in Iosue: Si vides, inquit, aliquando legi Scripturam in auribus tuis, quam non intelligis, interim hanc primā ſorā as te ſuſcepſe utilitatem, quod ſolo audiens velut preicatione quadam noxiarum viriſtum, que oſcident, viruſ depellit. Et CHRYSOSTOMVS hom. 3. de Lazaro: Quid, inquit, ſi non intelligamus, qua continentur in ſacris libris? maxime quidem, etiam si non intelligas illic reducta, tamen ex ipſa lectione multa naſcitur ſanctimonias.

Neque ſolum populus ex oratione alterius fructum percepere potest, quamvis eam non intelligat, etiam ex ea, quam ipfmet pro ſe ipſo ad Deum fundit: nam vt S. Augustinus docet lib. 3. doct̄r. Chrif̄t. cap. 9. Iudei non frustrā celebant Deum figuris & ceremoniis variis, quorum significationes multi eorum minus intelligebant, quām verba Latina noſtri rusticī.

Præterea idem A V G U S T I N U S lib. 6. de Bapt. cap. 25. Muli viruum, inquit, in prece, non ſolum ab imperiis loquacibus, ſed etiam ab hereticis compofitas, & per ignorantia ſimplicitatem non ea valentes diſcernere, quāntur ei, arbitrantur quid bona ſint, nec tamen quod in eis peruersum eſt, evacuat illa, qua in eis bona ſunt, ſed ab eis potius evacuantur. Quibus verbis docet S. Augustinus, etiam preces, in quibus aliquid heretici admixtum eſt, non carere fructu, quando ſimpliciter dicuntur ab eis, qui neficit quid dicat, & putat ſe benedicere. Nam, vt idem Augustinus ibidem ait, plerumq; precis vitium ſuperat precantis affectus. Deus enim non tam respicit quid dicamus, quām quid dicere cupiamus, ſi ergo preces non intellegunt & mala, non ſunt infructuosa, quando dicuntur bona fide: quanto magis preces optima ab Ecclesia inſtituta, etiam si non intelligentur, proderunt?

Hinc ORIGENES homil. 20. in Iosue: Eſi nos, inquit, non intelligimus, qua de ore proferimus, illatenas virtutes, qua nobis adjunt, intelligunt, & velut carmine quodam inuitata ad eſſe nobis, & ferre auxilium de leſtantur, &c. Quam rem duabus ſimiſitudinibus illustrat: Si enim creditum eſt, inquit, a Genit.

A bus, quod quedam carmina, quas precantationes appellant, quibus iſtud aris eſt, inſurſtantes, nominibus quibusdam compellat, qua ne illi quidem qui innocant norunt, ex ſolo vocis ſono, vel ſopiantur ſerpentes, vel etiam de caverna protrahantur; quanto magis totius precantationis, & carminis validiorē, & potentioreducendam credimus quamcumque Scriptura ſancta, vel sermonum, vel nominum appellationem? Et inſtra: Solent medici præbere interdum cibum aliquem, interdum etiam potum dare, nec tamen in edendo ipſo cibo, vel in potando ſentimus, quia utile eſt, &c. Hoc ergo modo, inquit, credendum eſt etiam de Scriptura ſancta, quia viuſis eſt, & anime prodeſt, etiam ſenſu noſter ad praefens intelligentiam non caput. Hæc ille.

B Præterea, ſi necessariū eſſet intelligere quidquid orantes, vel Deum laudātes dicimus, profecto rati, aut nulli poſſeſſe Psalms Dauidis canere, & Prophetas, atque Apoftolos in diuinis officiis legere. Quotus enim quicquid eſt, qui intelligat omnium Pſalmorum, Prophetarum, & Apoftolorum ſententias? Quām multa occurſunt dum pſallimus, qua non intelligimus? nec tamen debemus currere ab Ecclesia ad cōmentaria, & non propterea fruſtrā pſallimus, modo cum deuotione & reverentia pſallimus. Scimus enim quidquid illud sit, ad Dei laudem pertinere. Quid, quod S. ANTONIVS dicere solebat, illam eſte perfectam orationem, in qua animus ita absorbetur in Deum, vt non intelligat ipſe verba ſua?

C Neque his repugnant Scriptura illa: Populuſ hic labii me honorat. Et: Si orem lingua ſpiritu mens orat, mens autem ſine ſtudiu. Nam in priore non agitur de oratione, aut lectione, ſed de iis, qui ore profitentur pietatem, dicuntque ſe Deum diligere, & tamen factis contrarium agunt, vt exponit Hieronymus in cap. 29. Iſaias, & Augustinus lib. 22. contra Faustum, cap. 55. Si tamen quis velit ea verba ad orationem referre, is dicere debet, reprehendere eos, qui, quamlibet ſibi nota lingua orantes, non attendunt quid dicāt, ſed vagantur animo ad alia negotia.

D In posteriore Scriptura, non reprehendit oratio, qua non intelligitur, ſed ei anteponitur oratio, qua intelligitur. Non enim Apoftolus dicit orationem eſe ſine fructu, ſed mentem. Qui enim orat lingua, quam non nouit, vt cum rudes homines recitant Latinē ſeptem Pſalmos, affectu quide, & ſpiritu proſcient, tamen mens eorum ſine fructu eſt, quia non eruditus. Eiusmodi vero orationem, non reprehendi vt malam, & penitus infructuofam, declarat Apoftolus illis verbis: Nam tu quidem bene gratias agis. Et idem conſirmat aperte Chrysostomus hoc loco. Adde, quod, vt ſuprā ostendimus, Apoftolus loquitur de lingua, quam nemo in tota Ecclesia intelligere potest. Quocirca fruſtrā hæc Apoftolica verba aduersus confuetudinem Ecclesiæ Catholicæ adducuntur. Eſi enim in communibus Ecclesiæ precibus Latinis mens rusticorum